

Štev. 4.

V Ljubljani, 1. malega travna 1904.

Leto V.

Velikonočne pesmi.

Velikonočni pozdrav.

Plavajte, oblački beli,
v jasno severno mi stran,
h koči nizki, osameli,
kraj pozabljenih poljan.

Tam pred kočo osamelo
pa ugledate obraz:
Lice blede, ovenelo,
sneg na glavi sivih las.

Oj, oblački, izročite
mamici iskren pozdrav
in Veliko noč voščite
majki tožni iz daljav . . .

In pozdravite doline,
trate vse in vse goré,
vse sinove domovine,
moje brate in sestré !

Pismo.

Mati sinku pismo piše
za Veliko noč;
zraven pa si solze briše
in spomin pekoč:

„Šel si, sinko, proč od mene
in nič več te ni;
kaj, da več na dom ne žene
te kot mlade dni?

Tratice v zelene halje
se odevajo,
ptičke so prišle iz dalje
in prepevajo.

Tebe pa ni več pred kočo,
sama zdaj stoji,
kjer zaté ljubezen vročo
mamica goji.“

Mati sinku pismo piše
v daljno, tujo stran,
zraven pa si v duhu riše
snidenja že dan . . .

Vstajenje.

Vstalo je jutro velikonočno,
z zarjo blestečo obdano;
splavalo jutro velikonočno
je na otožno poljano.

„Ej, ti poljana, novo življenje
kmalu spet tebi napoči,
pravijo, da spet pride vstajenje,
mrzla se zimica loči.“

Zašepetala spet je poljana
in se iz spanja zbudila;
v slavo vstajenju mlada poljana
s cvetjem se je okrasila . . .

Borisov.

Ob selvi.

Rekel sem: jaz grem sejat —
ali kaj naj sejem:
ajdo, deteljo, proso?
Kaj naj, kaj razvejem?

Detelja, rdeči cvet —
hej, pomladni časi!
Vranec ven, na polje ven,
razigran se pasi!

Ajda, glej, kako cvete!
Aj, čebele naše!
Srkaajte v potico med,
vosek si za maše!

In proso sem razsejal —
hoj, ti Gruden, starec!
O minulih, solčnih dneh
v kletki poj, kanarec!

Pesem poj, zapoj mi jo,
kak naj misli sejem,
v srca mlada kakor v prst
semena razvejem . . .

Fran Žgur.

Večer.

Zahaja gorko solnce,
za daljne gore gre;
in holmi in doline
nalahno se temné.

Tam na zapadni strani
nebesni svod žari,
vrhovi daljnih gor so
v škrlat odeti vsi.

Zašlo je žarko solnce
za daljne že goré,
in holmi in doline
pokožno spanje spe . . .

Sorin.

Veliki petek in Velika sobota.

Spisal Ivo Trošt.

Oljčne butare smo bili že srečno prinesli tisto leto domov na Cvetno nedeljo, jaz celo prvokrat v svojem življenju. Začel se je Veliki teden, ko imajo otroci toliko prerazličnih opravil, in tudi mi smo jih imeli: pripraviti je bilo treba raglje, ropotače-tablice, poslušati, kako poizkušajo in popravljajo orgle v župni cerkvi, poskrbeti, če je že pripravljen med in če so že stolčeni orehi za potice, ter pogledati, kako bo kaj letos s pirhi. Naš ded je pa obzidaval s suhim kamenjem „laz“ nedaleč od cerkve ter meni razlagal skrivnosti Velikega tedna.

Prav prijetno je bilo v tej družbi. V grmovju je žgoel kos pomladanjo pesem, ščinkovec je povpraševal soseda, kako mu letos ugaja vreme, sinice, penice, taščice in slična drobnjav je gostolela po svoje v prebujeni prirodi. Tam na trati so pa zvonili zvončki, trobile trobentice, bingljali jetniki in vetrnice, jurjevke in kalužnice so poviševale praznik bližajoče se Velike noči. Ko sem dedu pomagal pri delu — z raznimi radovednimi vprašanji seveda — so se vmes oglašale iz cerkve tudi orgle, a ded mi je razlagal, da utihnijo, kakor močno buče naše orgle, Veliki četrtek — samo raglja se bo oglašala v zvoniku, zakaj tudi zvonovi pojdejo v znamenje žalosti v Rim zaradi smrti Gospodove.

Veliki petek razdro celo oltarje v cerkvi, zagrnejo okna, kakor če je mrlič v hiši; da: to je velik dan velikega spomina!

Nad vse je pa mene zanimala moja ropotača-tablica. Prave raglje mi namreč še niso dali v roke, ker sem bil premajhen, pa je ded prevrtal neveliko bukovo deščico na sredi, skozi luknjo porinil palčico in na vrhu palčice tako znal pritrditi majhen betec, da je lahko mahal semtertja po tablici.

„Za letos bo to-le dovolj!“ je rekel, „drugo leto dobiš novo ragljo; zdaj si premajhen.“

Zadovoljen sem bil in se veselil Velikega petka popoldne, ko pojdemo v cerkev ropotat v spomin, da so Judje kričali: „Križaj, križaj ga!“

Ded je še obzidaval „laz“ s suhim zidom in ogreval stare kosti na solncu, a zvonovi so šli in četrtek v Rim, orgle so utihnile, in ljudje so hodili molit k božjemu grobu, kjer je tako grozno grdo gledal levi stražnik,

da se ga bojim še danes, ko vem, da je že piškav in črviv. Solnce je sijalo milo in prijazno z vedrega neba, da je dejala naša mama: „Bog si je letos izvolil same lepe dni za svoje praznike.“

Približal se je Veliki petek. Med vsem dopoldanskim cerkvenim opraviлом sem mislil samo na popoldanski ropot in svojo ropotačo. Kamo-li čuda, da nisem opazil, kako je naš mežnar, ki se je hvalil neštetokrat, da je služil že devet gospodov, pozabil dvakrat reči „amen“ in da je namesto ognja prinesel k oltarju — kotliček z blagoslovljeno vodo. Strežnika se pa med vsem opraviлом nista zavedla, če sta pri maši ali samo pri litanijah.

Ali kaj vse to? Tablica, tablica-ropotača!

Z vsakovrstnimi inštrumenti se nas je nabralo mnogo željno čakajočih konca večernice, ko potolče gospod župnik s knjigo po oltarnih stopnicah v znak: Sedaj pa le! — O, kako po malem so ugašale rdeče sveče na trikotnem svečniku! Kako dolgočasno je mineval psalm za psalmom! Nekateri so bili celo tako nestrpni, da so hoteli kar med molitvami poizkušati, če se bo dalo pozneje delati, kakor se spodobi. No, roka cerkovnikova je bila takoj blizu ušes, še hitreje nego so ugašale rdeče in pozneje na razodetem oltarju rumene sveče. Jaz sem mirno čakal konca in le na tihem otipaval tablico-ropotačo, če ima za boj pripravne ude.

Še poslednja sveča, še zadnja pesem pred oltarjem in — tap-tap-tap! — po oltarni stopnici s knjigo, pa se je začel trušč, kakršen je bil, če ne celo manjši, samo tedaj, ko so vpili: „Križaj, križaj ga!“

Tudi moja ropotača je delovala, delovala na vse kriplje in slednjič — onemogla. Mahal sem še z njo, tudi betec je odletaval naprej in nazaj, toda na deščico pa le ni udarjal. Deščica se je bila namreč zaradi vztrajnega nabijanja znižala na palčici prav do moje roke, in betec je ni zadeval več — gluhe.

Tedaj se mi je storilo milo v srcu in v očeh. Drugi so delovali, a moj „štrument“ polomljen! Pa bi človek ne jokal?

Niti zvečer me ni bilo v cerkev k božjemu grobu. Došel sem sicer zjutraj v soboto, a raglja iz zvonika mi je zopet budila nesrečne spomine. Toda v cerkvi je bilo danes veselo, svetlo, oltarji odkriti, križi odgrnjeni, petje radostnejše. Med mašo je utihnila nesrečna ropotača: oglasile so se orgle, vrnili so se iz Rima zvonovi . . . Veselo je zopet vse oživel, in solnce je posijalo skozi odstrta okna in „aleluja“ je donela skozi odprta cerkvena vrata v božjo prirodo. Ta dan moj ded ni obzidaval „laza“. Ostala sva doma, podtikala ogenj, kjer je mama pristavila velike lonce za žolco in pirhe, kračo in nadedi želodec. To vam je dišalo po hiši, kakor da je že minil štiridesetdanski post. Tudi poldne je spet zvonilo in pozneje delopust veselo, preveselo. Ljudje so hodili v cerkev in iz cerkve, mi smo se pa jeli pripravljati k slovesni procesiji Gospodovega vstajenja. Šola naprej za zastavo v mraku med razsvetljenimi okni. Ženske s svečami med petjem in zvonjenjem, sami veseli obrazi. In dolí nizko v dolini smo videli še v treh vaseh enako se vrsteče luči. Tudi tam praznujejo, vsa priroda praznuje, vse stvari kličejo: „Gospod je vstal! Veselimo se! Aleluja!“

Kdo se je še spominjal zdaj ropotače? Le oče mi je rekel: „Ivo, v tako vroč boj pa ne jemlji tako slabega orodja!“ Nič nisem odgovoril. Kako neki? Prišli smo prav od procesije. Ali ni Velika sobota kaj drugega kot Veliki petek?

Bogati ljudje.

*Ko vzklijejo bogato cvetke
in stko po zemlji pisan prt,
kako je zemlja vsa cvetoča,
vsa kakor samo eden vrt.*

*Tedaj odpre se nam bogastva
in sladke radosti zaklad,
ni kralj na zlatem ni prestolu
tako vesel, tako bogat!*

*O, pridite k nam po cvetove,
ki v njih je med in kras na njih!
Kako ljubō jih k nam nagiblje
pomladi nežne topli dih!*

*V srce veselja, kito cvetja
vsakomur, kdor dospe do nas!
Pa bi nam v srcu ne kipelo,
pa bi nam ne žarel obraz?*

Leon Poljak.

Iz zime v pomlad.

Spisal Ivo Blažič.

Nalahno je zavel gorak dih od juga; sklonile so se veje, zahreščale. Daleč v gorah se je svetlikal beli sneg, vrhovi so bili okičeni s krasno krono, visoko nad njimi se je dvigal pod neizmerni nebeški obok ponosni orel. Solnce se je upiralo z vso jakostjo v grebene visokih hribov, sneg se je tajal, voda je drla v dolino.

V dolini so pa zaveli gorki dihi in poljubljali tanke vrhove belolistih brez. In vsa prostrana dolina se je odzvala temu poljubu prve pomladanske sapice: trava je jela zeleneti, popki so poganjali. In glej! Tam v zatišju

leskovega grma cinglja tisoč belih zvončkov tja po livadi do smrekovega gozda, ki skaklja iz njega poskočen potoček, ves krasne volje. Tisoč skromnih ponižnih vijolic, teh modrih cvetk, vonjajočih znanilk vesele pomladi, je vzkliko po logu. Deklice jih trgajo in pleto v šopke. Kako jim žare lica veselja! Pomlad se bliža, siploč povsod radost. In otroško srce koprne po kukavičjem petju, s hrepenenjem čaka ubranih melodij mojstra slavca.

Potoček žubori mimo drobnih kamenčkov mirno dalje v majhnih ovinkih. Nizki gabri se sklanjajo in izročajo valčkom tisočere pozdrave.

Zagostolela je lastovica, se spustila na tla in izbrala na senožeti drobnih bilk, jih pridno trgala s kljunčkom ter odletela.

V rebri se je oglasil orel. Spustil se je na zemljo in pobral hrastovo trhlo vejico, se dvignil in jel zidati gnezdo na hrastu.

Pomlad je dospela.

Na kraju gozda so se zbudile črne mravlje iz zimskega spanja ter zlezle na svetlo.

Solnčni prameni so padali skozi veje visokih smrek na mravljišče. Sem iz gozda so se glasili prvi glasovi kukavice: „Kuku! Kuku!“ Črni kos je drobil svojo pesem o večnolepi pomladi.

In bilo je tako prijetno, lepo! Vsa prostrana priroda je oživila, nove moči so jo napojile, in poganjala je bujno cvetje.

Mladina je težko pričakovala pomladi. In ko je prišla blagodarna Vesna s tisoč rožami in nešteto bujnimi cvetovi, je snemala vzradoščena mladina pokrivala z glav, poklekala na sveto rodno zemljo in vzklikala: „Pozdravljamo te! Prinesla si nam veselja in toliko dobrot!“

V novo življenje.

Spisal *Fr. Palnák*.

avno je zazvonilo v visokem stolpu, in veselo so se razlegali polni glasovi po dolini in peli visoko velikonočno pesem. Vsa srca so bila polna nebeške melodije. Zvonovi pa so tudi peli tako krasno, tako svečano, da je vsakemu človeku seglo do srca in da so vsi govorili in čutili: „Kristus je vstal!“

Veselje se je razlegalo povsod. Vsa priroda je govorila in šepetala besede, ki so naznanjale največje veselje, ki so bile porok največje ljubezni: „Kristus je vstal!“

In modre vijolice so zadehtele, beli zvončki zacingljali, mlada zelena travica se je popela više. Solnce je gredo; breze, topoli in kostanji so razvijali svoje smolnate vonjive liste, lipe so napenjale pokajoče popke. „Kristus je vstal!“

In vrabci, kavke in drugi ptiči so si že delali radostno gnezda, muhe so sedale po stenah, se lovile v zlatih solnčnih žarkih in se grele v njihovi mladi poživljajoči toploti. Vse se je veselilo: mlada priroda in tudi ljudje, mladi in stari . . .

V samotni koči sredi gozda je bilo. Glas zvona ni došel do sem, vendar so čutili tudi tukajšnji prebivalci pomen te visoke pesmi. A skrbi ni pregnala, src ni utešila. — Solnce je spuščalo le redke žarke skozi gosto vejevje do kočice, pa še ti niso mogli prodreti. Temne zavesa so jim branile vhod, le tuptam se je kateri ukral pri luknjici, se nekoliko pomudil, a ustrašil se je žalosti in samote, ki je vladala v koči in pobegnil . . .

Žalostno in samotno je bilo tu. Stara mamica je tiho sedela pri postelji, na kateri je ležalo njeno edino upanje bolno, težko bolno — in bati se je bilo, da popolnoma stre nemila usoda to edino upanje v nekaterih trenutkih. Njena edina hčerka je ležala in se borila z neusmiljeno morilko . . .

Julika! Hej, kako veselje je to bilo! Samo življenje, samo kopnenje! Gosti, temni lasje so se ji usipali po ramenih in hrbtu, žarke črne oči so ji ljubko gledale v svet, in polne rdeče ustnice so zakrivale dve vrsti belih zobkov. Sedaj pa je ležala tu bleda, mirna, tiha . . .

Zunaj pa je bilo vstajenje . . .

Stara mamica je to dobro vedela. Znano ji je bilo, kakšno veselje zavladava v svetu, in gledala je svojo Juliko, ustnice pa so ji tiho drhte v molitvi. Molila je k Njemu, ki je danes vstal, ki je napolnil svet z ljubeznijo in usmiljenjem . . .

„Mamica, kakšno pa je zunaj?“

„Tiho, tiho, dete, lep jase dan je; vse cvete in dehti: pomlad napolnjuje prirodo.“

Aj, rada bi zrla to pomlad, rada bi videla zeleno travico in vonjala pestre cvetove, rada bi se kopala v zlatih solnčnih žarkih — a priklenjena je bila na posteljo.

„Mamica, prosim vas, odprite malo okno!“

In Julika je gledala v božji svet, in solnce se je je usmililo in poslalo svoj žarek. Sobica se je napolnila z opojnim pomladnim vonjem, in dehteč gozdni zrak je prepodil mračnost, ki je vladala v nji. Julika je bila vesela, oči so se ji ovlažile, rdečica — lahna, prozorna — ji je stopila na lice. Solnčni žarek jo je poljubil in objel . . . Ona pa je zaprla oči in ležala mirna, tiha. Usteca, pol odprta, je obkrožal lahek, zadovoljen smeh . . . Odšla je s solnčnim žarkom kakor si je tolikrat želela v svojem življenju, ko je gledala, kako pada in zahaja solnce. Odšla je in ni je bilo več nazaj . . . Stara mamica pa je sedela v sobi in žalostna plakala: strt ji je bil poslednji up.

Zvonovi so zvonili in naznanjali, da je vstala ob mlademu vstajenju bela dušica, ki se je napotila k izviru ljubezni in usmiljenja. Zvonovi so peli in oznanjali to novo vstajenje. Zvončki pa so cingljali, in vijolice so razširjale bujni vonj ob truplu preminule Julike . . .

Umirajoči Kristus.

Upanje.

Spisal E. Gangl.

I.

staviti dom — ali veste, kako je to hudo?

Ostaviti dom, ko človek ve, da ne pojde daleč in da se kmalu vrne — to ni nič hudega. Gre, kamor je namenjen in kjer mu bo dobro in lepo in potem se vrne domov. In že iz dalje zagleda jabolko domačega zvonika, oblito z zlatom večernega solnca. In klobuček potisne na stran in zauka na glas, da vzplava njega veseli vzklik daleč naokrog, in pospeši korake. Pa je zopet doma — tam, kjer človek svobodno zadiše in razpne roke, da bi pritisnil nase ves ta dom, ki je tako lep, tako ves njegov! Kaj mu hoče vse tam zunaj: bregovi in doline in bela cesta vmes! Tu je konec vseh potov, tu se izravna ves valoviti svet v cvetoče vrtove, vabljive, srce oklepajoče. Tu je konec trudni hoji — doma je le pokoj in jasno nebo s solncem podnevi, s sanjami ponoči. Dom je najlepše, kar ima človek.

Časih je tako tesan, da čisto natanko čuti, kako ga oklepa z vso lepoto, z vsem dvigajočim mirom. Kakor milijon rok se oklepa nekaj okolo človeka. In takrat čuti popolnoma natanko, kako je priklenjen na ta košček zemlje, ki nosi njegov dom, kako visi na njem z vsako svojo mislijo, z vsem srcem. Ta tesnoba mu je draga. Njegovo bogastvo. Objema ga in boža kot v otroških letih matrine roke: nikoli niso pretesno ovite okolo njega. Čim tesneje, tem rahlejšje.

Časih je dom tako prostoran, da čisto natanko čuti, kako je vanj izlita vsa lepota vsega sveta. Človek je v svojem kraljevstvu, velik in ponosen. Razmaknejo se stene, in vsa blaginja se izlije tik obenj. Prišumi mu na sluh, potrka na srce. Odpro se ji vsa vrata, in človek je velik in ponosen: svoj dom ima — najlepše, kar ima človek.

Ostaviti dom — ali veste, kako je to hudo?

Oditi z doma v neznane daljave — tja daleč, daleč, še mnogo dlje, nego je izravnana cesta, hiteča do obzorja, kjer se sklanja nebo k zemlji

— ali ni to hudo? Pa odgnan s silo, takorekoč z nevidno močjo odtrgan od domačega ognjišča in vržen na cesto, hitečo v nedogledno daljo do roba kopne zemlje in zibajočo se dalje nad mrzlimi grobovi morskih valov — ali ni to hudo?

In potem, ko pride tja, na zemljo, ki mu je živela samo v sanjah, v veselem pričakovanju morda, morda v težkih slutnjah, ali ne padejo zastori za njim, in vse, kar je za njim, zagrnejo megle: nobenega pogleda več nazaj, na jabolko domačega zvonika, oblito z zlatom večernega solnca?! Ali ne bo nikoli več gledal z zelenega travnika kraj domače vasi, kako kroži dim izpod domačega krova vedno višje in tanje proti nebu, dokler se končno ne raztopi tik pod njim, tik pod oblaki, ki je nad njimi nebo in Bog? Nikoli več!

Tako mu sanja sedaj dom v srcu, oblit s solzami, okrašen z molitvami. Neopažene misli hite z doma do njega, od njega v dom. Samo srce jih sluti.

In tako je šel po svetu Pavel Logar. Moral je iti. Prišla so težka leta, polna trdih, neusmiljenih rok, ki so mu ubila vse sadove njegovega polja, vso sladkost njegovega trtja. Tako lep je bil njegov svet. Vse okolo hiše. Ni bilo vsega mnogo, a kar je bilo, je bilo lepo, njegovo. Kolikokrat je sinko Pavlek — e, ta dragi njegov in ženin zaklad — obtekel mejo, da so mu zagorela lica, pa še upehan ni bil bogve koliko. Ni bilo vsega mnogo, a kar je bilo, je bilo lepo, njegovo.

Tiho je stala njegova hiša sredi vrta. Bela je bila in temnorjav pas ji je tekel ob temelju. Od Kolpe, ki se je penila dolí ob strmém, skalnatem bregu, ji je prihajal podnevi vlažen hlad in ponoči ljubo šepetanje, usniva-joče, sladko. Malo v breg je pila trta gorkoto solnčnih poljubov, do ceste so se iztekale brazde plodnih tal, in ob robu strmega, skalnatega brega je bil razgrnjen prt zelenega travnika.

A prišla so huda leta. In nekaj dolga je bilo na posestvu. Pavel Logar pa ni ničesar pridelal, da bi bilo za dom, kaj šele, da bi plačal davke in obresti dolga. Od nikoder mu ni bilo pomoči. Z ženo Heleno sta se trudila noč in dan, da bi otela dom, da bi se jima ne sesedel na kup. A ni šlo in ni šlo. Hotela sta prikriti materi, stari ženi sivih las in razoranega lica, z dolgimi leti najrazličnejših izkušenj, da se nabirajo oblaki, temni in nezgodo obetajoči, nad domačo hišo. A stara mati je imela oči, ki so znale gledati, in tako je videla in vedela vse, ne da bi ji kdo kaj povedal.

In tako je bilo časih žalostno pri Logarjevih. Samo kadar je bil Pavlek med njimi, takrat jim je bilo, kakor da je mlado solnčece posijalo mednje. Vse se je zasvetilo v zlatu. Utrinjalo se je to nedolžno zlato v Pavlekovih lepih očeh in se raztapljalo vsepovsod po domu. Neskončno veliko lepote je bilo takrat pri Logarjevih. Za hip je umrla vsa skrb, in sama in čista ljubezen je kraljevala daleč naokrog. Pa še ni bilo tako dolgo, da bi človek izsanjal lep sen, in že je zopet naskočila skrb srca. Oče se je obrnil v stran, in materi je omahnila glava na prsi. Stara mati je odšla venkaj.

Molčali so in umeli so se vsi trije. Pavlek pa je bil tih in žalosten. Porošile so se mu oči, in ugasnilo je mlado solnčece.

„Veš kaj? Z doma pojdem, v Ameriko!“

Tako je sklenil Logar in tako je storil.

II.

Ostaviti dom — ali veste, kako je to hudo?

Pavel Logar je šel. Vse je pustil in šel. Hudo mu je bilo slovo od matere, hudo od žene, a najhuje od Pavleka. Pavlekov zadnji pogled se mu je vžgal v srce. Na vsem dolgem poti sta očetu goreli pod očmi dve jasni lučci: bili sta Pavlekovi očesci, goreči v nebeškem blesku. Nikoli ni ugasnil očetu njiju žar. Kolikokrat je zatisnil oči, da bi spal! Ali vselej sta žareli Pavlekovi očesci pred njim. Tako svetlo, da ni mogel spati.

Da bi nikdar žalost in skrb ne ugasnila Pavlekovih očesc čistega plamena! Zato ima oče čvrste roke in krepko voljo, da si izkoplje iz tuje zemlje imetek, da obvaruje dom prepada in da nikoli ne ugasne čisti plamen Pavlekovih očesc.

Goreli sta mu pred dušo dve lučci, ko je hitela ladja s potniki po širokem, nezmerno velikem morju. Zibala se je kot igrača na valovih. Bili so zdaj tihi in pokojni, zdaj hrupni in neusmiljeni. S šumom jih je rezala ladja, da se je za njo penila široka, bela brazda, ki je kipela in šumela v divjem srdu. Zdaj se je nagnila ladja dol, v globočino, zdaj je šinila kvišku kakor da hoče raztrgati oblake, ki so nizko viseli nad morjem in zastirali solnce, da je bilo vse megleno in vlažno, žalostno in solzno. Samo dve lučci sta goreli pred Logarjem. Njiju ogenj je bil miren in ponižen. Vendar je vztrepetal zdajnzda . . .

Da bi nikoli ne ugasnil! Da bi ga nikdar ne upihnila žalost in skrb!

Tako je zopet stopil na trda tla. A iz početka se je vse zibalo pod njim. Zdelo se mu je, da se mu tresejo in upogibljejo kolena. A silna volja je zrasla v njem, ko se je razgrnil pred njim tuji svet, nepoznan, skri-vajoč v sebi njegovo bodočnost.

Amerika!

* * *

Pavlek ni vedel, kod hodi oče, da ga ni toliko časa. O, kako dolgo je že, odkar je odšel! Že od nedelje do nedelje se je zdelo Pavleku dolgo. Tako rad je nosil novo obleko in šel z materjo v cerkev, zato mu je bil čas tako dolg. Kaj šele od semnja do semnja! To je bilo še dlje. Zdaj je dobil kaj sladkega in dobrega od očeta ali matere ali stare mamice, potem pa dolgo, dolgo ničesar. In potem zopet in potem zopet dolgo ničesar. A sedaj je bilo že več nedelj in več semnjev, pa očeta le ni hotelo biti od nobene strani. Medtem so že napravili jaslice in jih podrli, in butaro je nesel Pavlek na Cvetno nedeljo v cerkev, in bogve, kaj se je še vse pripetilo — a njegov ate neče pa neče priti! Joj, kako je vendar to dolgo in čudno!

„Mama, ali se je ate izgubil?“
Bilo je prvič, da je vprašal po očetu. Zato je mati osupnila. Tudi staro mater je obšlo nekaj čudnega. Sklonjena je sedela za mizo. Tedaj pa se je sklonila še bolj, prav do mize. Nekaj mrzlega ji je šlo po hrbtu.

„Atek se ni izgubil, ampak šel je daleč, da zopet pride.“

„Ali v mesto?“

„Še dlje! Daleč — no!“

„In kako je tam? Ali so tudi nedelje tam?“

„Tudi nedelje so tam, in maše bero, in zvonovi pojo. Tako piše ate.“

„Pa je tam tudi mesto, kajne? In hiše so in cerkev.“

„Hiše so, pravi, tako velike in visoke, kakor bi postavil na našo hišo še eno in potem še eno in tako petkrat. Tako pravi.“

„Petkrat! — Joj!“

In kakor je pravila mati, tako se je spenjal Pavlek na prste. Rad bi bil tako velik kot ameriške hiše — seveda.

* * *

Pavel Logar pa je delal pod zemljo, globoko v temi. Samo njegova luč je brlela, da je videl, kam zasaja rovnico. Sicer je bilo temno kroginkrog. In skoro vse nemo, če je nekaj hipov odnehal s kopanjem. Drugače pa je odmeval udarec za udarcem, da je lovil drug drugega in da je zvenelo neprestano kljuvanje po rovu. Logar je bil oblečen samo do pasu. Vroče mu je bilo, in znoj mu je curljal po telesu. Sklonjen je visel nad bogato zemljo. Navadil se je že toliko, da mu je bilo težko, zravnati se pokonci. Časih se je vendarle moral, ker ga je tuintam kaj zabodlo v križu. In pot si je moral otreči s čela, ker mu je silil skozi trepalnice, da je le iztežka gledal. Spel se je kvišku in pogledal v temo za seboj.

In zopet ju je zagledal! Zagledal je dve luči v temi za seboj. Pavlekov očesci sta goreli za njim, vedno enako lepo, vabljivo in proseče: „Pridi, pridi!“

A Pavel Logar ni še mogel domov. Premalo žuljev je še bilo na njegovih dlaneh. Bile so že trde čreznčrez. Prinesel je že take s seboj. A bilo je še premalo žuljev, zakaj bilo je treba dolgoletnega dela, da podpre domačo hišo, jo očuva razpada in ubrani, da ne ugasne plamen Pavlekovih oči.

„Saj pridem, Pavlek, samo počakaj še nekoliko!“

Takrat bo Pavlek že velik. In lep in krepak. Gledal ga bo oče z veselimi očmi, z vriskajočim srcem. Gledal ga bo z ženo Heleno, kako bo zagospodaril domu. Če bo le mogoče, ga pošlje v šole, da mu bo lažji kruh in da bo prihajal na dom samo v razvedrilo. Tedaj pride Pavlu Logarju doba, da zraste v njem ves veliki ponos na žuljave dlani. Košček neba se spusti tedaj na njegov svet. Užival bo raj na zemlji. Stara njegova mati — Bog, ta tega najbrže ne učaka. Silno stara je že. Žena mu piše, da je že vsa v eni sami gubi. Vsa bela kot sneg. Vedno moli in misli na smrt. Ta najbrže ne učaka

njegove sreče. A gledala bo nanjo iz nebes. Tamkaj pristopi naravnost k Bogu ter ga izprosi, da ne poruši nikoli več sreče njemu in njegovim.

Stara je in umreti mora.

A on in žena in Pavlek so še mladi in bodo živeli.

III.

Pavel Logar je delal in trpel. Posušil se je ves. Sama kost in koža ga je bila. Na dom je pošiljal denar, da so živeli in odplačevali, kar je bilo treba. Počasi je raslo iz razvalin mlado življenje. Dvigalo se je iz truda, iz krvavih naporov. Nekaj denarja je bilo tudi že na strani. Samo še tri, štiri leta mora vztrajati, potem bo vsega dovolj. Potem bo vsega toliko, da bo mož, trden gospodar, ki se mu ne bo treba bati nezgod.

Kako že komaj čaka, da se iznebi tega težkega dela! Kako hrepeni, da mu zopet pogladi ljubeča roka posivele lase, da se mu zopet Pavlek zaguglje na kolenu! Takrat bo pozabljeno vse. Vse trpljenje se prelije v čisto radost, ko ga zopet objame njegov dom z vso tesnobo, z vsem razkošjem. Tamkaj mu svetita dve lučci. Takrat bo njih pogled že moški in resen. A vendar vedno še otroškovdan, srce dvigajoč. Mladost mu šine zopet v izmučeno telo, da bo vesela in zdrava vsaj zima njegovih let.

In ko pride, kako mu priteče žena naproti! Razpete roke in veselje v očeh, v tistih očeh, ki so jih močile solze in skelele prečute, dolge, trpljenja polne noči!

K materi pojde na grob in ji postavi tamkaj križ iz belega kamena, z zlatimi črkami.

Morda pa ne bo še treba kamenitega križa in zlatih črk. Morda ga čaka še to veselje, da objame staro svojo mater, da vidi njene ljube oči, polne sladkosti in ljubezni. Ali bi se ji zopet ne zgladilo lice, da pride on do nje, ji položi trde, dela vajene roke okolo vratu, se skloni čisto blizu njenega napol gluhega ušesa in ji zašepeče veselo in ponosno: „Mati, sedaj je konec trpljenja! Prišla je vaša mirna starost!“

Kako bo sedaj vse zacvetelo in zavonjalo okolo njegovega doma! Kar gleda tu hiš in sreče in blaginje — vse je ničevno, neznatno, izginjajoče v primeri s tem, kar ga čaka, ko se vrne v dom. Vse to tuje bogastvo je kot luč njegove svetilke, ki zamre nje ponižni plamenček, ko ga izpije velika solnčna plamenica.

Kadar koplje globoko v zemlji, mu ni nič žal trenutka, ki mu je dal misel, da naj gre z doma.

Ostaviti dom — ali veste, kako je to hudo?

Toda te boli ni več! Objele so ga domače, ljubljene roke, in v tistem trenutku je umrla vsa bol!

* * *

Težko praznoto, ki je zavladala v Logarjevi hiši po gospodarjevem odhodu, je polagoma začelo nameščati prijetno pričakovanje. To pričakovanje je prihajalo čim dalje slajše in nestrpnnejše.

„Pride, zopet pride!“

Tako je odmevalo od vseh strani.

Vsako pomlad so mislili, da pride. In ker ga ni bilo, so zopet mislili, da pride prihodnje leto. Tako je raslo pričakovanje bolj in bolj. Končno mora vendarle priti, zakaj vse je že pripravljeno za njegov prihod, za njegov sprejem.

Tako lepo so rože zacvetele ob hiši, in slavci so prepevali ponoči. Lastovice so priletele in se ugnezdile prav pod žlebom. Tudi v hlevu so pripele gnezda. Od samega cvetja se je sklanjalo drevje: vse naokolo je vonjalo tako prijetno in bogato.

„Pride, zdaj pride!“

Stara mati se je pomladila. Vsa je bila čvrsta in vesela. Helena je gledala s hrepenečimi očmi v daljavo, tja po beli, dolgi cesti, da pride on — Pavel.

Pavlek je že vedel mnogo o Ameriki. Kako je velika in koliko prebivalcev ima. Kako imenujejo to in ono mesto. Tudi tisti kraj je znal poiskati na zemljevidu, kjer dela njegov oče in kjer se sedaj pripravlja, da odide domov, k svojcem.

Pavlek je hodil že dolgo let v domačo šolo in znal je lepe in čudovite stvari. Zato je komaj pričakoval očeta, da mu pove, kako je vedno mislil nanj, kako je bil vedno ves pri njem.

* * *

Pavel Logar se je bil popolnoma odločil, da pride tiste pomladi domov. Ko posiplje vonjajoči sneg belega cvetja veje okolo njegovega doma, takrat pride po cesti. Do mesta se pripelje z železnico, tamkaj naj ga pričakujejo žena in mati in sin. Potem pojdejo. Iz dalje se mu že blešči jabolko na domačem zvoniku, pozlačeno z žarki večernega solnca. Lepo jabolko na domačem zvoniku in križ vrhu njega! In ko se začne beliti domače zidovje izmed zelenih vej, takrat zapoje večerni zvon, lepo in milo, njemu — tujemu domačinu v pozdrav. Kako lep je ta glas! Kakor bi pelo človeško srce. Objema ga glas domačega zvona sladko in toplo, da mu stopajo solze v oči. Vsi veseli potniki umolknejo. Glave se jim sklonijo in duše se jim dvignejo. Glas domačega zvona se razliva daleč naokrog. Kot presrčen objem mu polje k srcu. Zavriskal bi in zapel. A trenutek njegovega prihoda je tako slovesen, da mu ni do vriskanja in petja. Oko mu skrivoma pogleda okrog. Ob njem so vsi trije, ki jih ljubi. Ona — žena: kako ji je lice veselo in oko ponosno sevajoče. Ona — mati: opira se ob palico, smehlja se, mlada je zopet. Hitro se ji gibljejo ustnice. Zdaj iztegne roko, da se ga dotakne — njega, sina. On — Pavlek: čvrst, krepak, izrezan iz zdravega debla, zastaven, vesel dečko! Prav kakor je bil on, oče.

Tako gredo.

Ptice vstrepljajo vzpota. Pol glas zvona, pol hoja veselih potnikov sta jih vzdramila. In sedaj požvrgljavajo tiho in radostno pozdravno pesem njemu, ki se vrača.

Zvon umolkne. Zadnji odmev valovi pod sinjim nebom. Tja do oblakov kipi, da zatrepeče večernica v prijaznih žarkih.

In pridejo do doma. Ob meji, ob domači travi si obriše prašne črevlje, potem stopi dalje. En korak, dva koraka . . . Ključ zasuče v vratih . . . Odpahnejo se . . . Prestopi prag . . . Doma je, na svojem . . . Srce se mu hoče raztopiti . . . Upognejo se mu kolena . . . Pade nanje, srečen, solznih oči . . . Vse tiho je okolo njega . . . Čuti je samo solzno vzdihanje, in iz sobe prihajajo udarci stare, začrnele ure. Bije osem zvečer . . . Bije, bije in odbije . . . Dospela je ura njegovega prihoda! Svoj dom ima zopet, najlepše, kar ima človek. —

* * *

Razmere pa so hotele, da je moral čakati poletja. Med ljudmi je imel nekaj izposojenega denarja. In moral je čakati, da mu ga vrnejo. Potem je moral opraviti še to in ono, preden je spravil vse svoje stvari v red. Pa kaj to de! Kamor so šla leta, naj gre še nekaj mesecev. Prebije tudi to!

Vendar! Samo še teden dni, potem se dvigne na pot. Z mislimi ni bil več pri svojem opraviilu, tam pod zemljo. Kje je bil že njegov duh, ko je šel poslednjikrat v rov, da se posloví od temnih prostorov, kjer so mu zoreli žalji in kjer je kopal iz bogatih zemeljskih zakladov blaginjo svojih in svojcev bodočih dni!

Kakor grob so ti zemeljski rovi: tesni, dušechi. Strašna mora biti smrt v njih. Nikogar ni poleg umirajočega trpina. Zemlja ga zasuje. Upira se z vsemi silami, da bi vrgel s sebe silno pezo. A upira se le pol trenutka, silno, nezmerno kratek hip. Potem se zlomi vsa njegova moč. Živega zasuje grob; stre ga, da mu ostekleni oko in ugasne . . .

Nekaj je silno zahreščalo nad Pavlom Logarjem. V tistem hipu ga je obšla strahovita misel. Ozrl se je. Dve luči sta zagoreli za njim: „Pridi, pridi!“

Hotel je bežati.

A kamenje ga je zasulo. Začutil je, kako je nekaj počilo v njem. Potem ni čutil ničesar več, potem je umrl . . .

IV.

Vsa priroda je zopet dihala v veselem prerojenju. Kakor da ni solze pod solncem in trpljenja v človeškem srcu, tako je bilo vse pod milim nebom srečno in radostno. Pomlad je dospela z radodarnimi rokami. Kamor je dahnila, povsod je vse zakipelo na dan v svežem, vonjivem cvetju.

Stara Logarica je odprla okna na iztežaj. V tistem hipu se je vrglo v sobo k bolničini postelji snopje toplih solčnih žarkov, da se je vse zaiskrilo v zlatem prahu. Zaveli so v sobo sladki, vabljeni vonji, da so se bolnici dvignile prsi in da ji je rdečica podplula lica.

Helena je iztegnila roke in jih zopet sklenila. Obrnila se je tja, odkoder je dihala v sobo pomlad.

„Mati, naj grem tja, na solnce, med rože!“

Starka jo je dvignila pokonci in jo odvedla venkaj pred hišo, na solnce, med rože.

Pod drevo je sedla, na klop pod mlado jablano. Po njenih vejah je šumelo cvetje in se odpiralo in dihala iz sebe sladko vonjavo.

Helena je začutila žejo. In ko je pila, je bila še vedno žejna. Žejna je bila notri, v duši. Tamkaj ji je vse umrlo, vse je bilo tiho in žalostno. Grob.

Sedaj pa ji je nekoliko odleglo.

Zapihljala je sapa. Poslali so jo oblaki, tik pod nebom veslajoči, in začutila je hlad na vročem čelu. Zazibalo se je vse cvetje, ki je razkošno vonjalo okolo nje in nad njo. Jablana se je pripognila, sklonila veje in jih zopet sprožila kvišku.

Stara mati, vsa zgubljena in trudna in žalostna, je poravnala Heleni blazino in ji položila koščeno roko okolo vratu.

Šumelo je cvetje okrog. Sapa je utrgala na veji jabolčni cvet. Padel je Heleni v roke. Zdrznila se je kakor v sanjah in dvignila kobuljo k licu.

Starka se je nagnila k Heleni in ji zašepetala:

„Glej, tako se združiš z njim!“

Heleni so omahnile roke. Glavo je naslonila na mater. Oči so ji zahrepenele gor, odkoder prihaja solnce.

Rusi in Japonci.

Priobčil Lad. Ogorek.

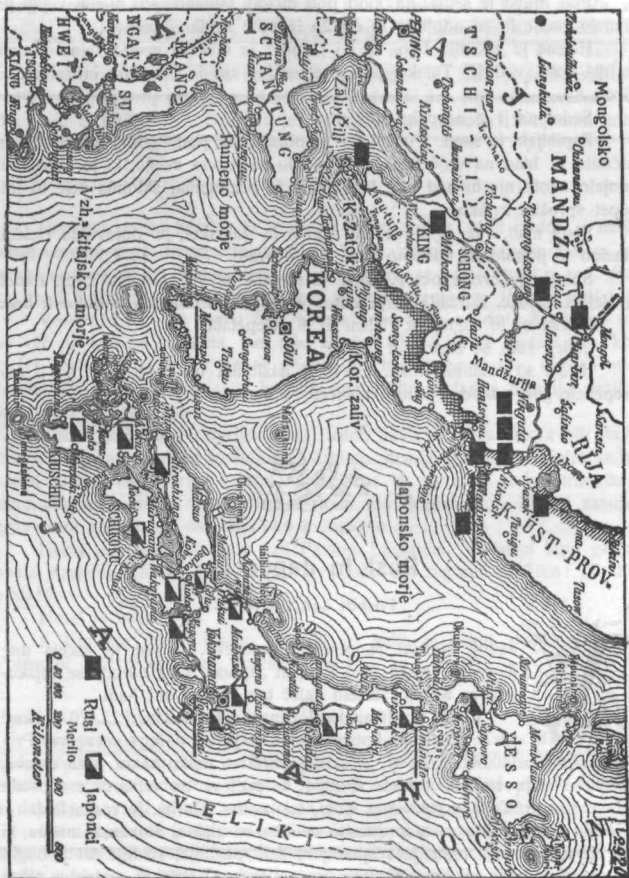

zadnji številki je omenil „Zvonček“, da se je začela dne 8. sušca vojska med Rusi in Japonci. Oba naroda se vojskujeja za Korejo, deželo daleč tam v Vzhodni Aziji.

Rusija je velikanska slovanska država, ki meri 22,470.004 km² ter je torej več kot osemkrat večja od našega cesarstva. Prebivalcev šteje 140,500.000, to je skoraj štirikrat toliko kakor naša država. Rusija se razprostira na vzhodu Evrope in preseza po velikosti vse ostale države skupaj. Tudi vsa severna Azija, takozvana Sibirija, je ruska last.

Po sredi Rusije se razprostirajo velikanske nižine. Slovanska nižina, ki gre od severa proti jugu, je v spodnjem delu pustinja, srednji del je bogat žita, na severu pa ima mnogo jezer in hud mraz. Vobče je podnebje tako, da imajo Rusi hudo in dolgo zimo, a kratko in vroče poletje. Tako je zlasti v severnem delu te mogočne države. Ob Črnem morju pa je podnebje celo tako mehko, da uspeva tu tudi južno sadje.

Ural in Kavkaz sta ponositi ruski gorovji. Mogočno kipita v oblake in zbujata v domačinu ponos, v tujcu občudovanje. Najboljši ruski pesniki so že slavili in opevali te silne gorske velikane in njih skalovite grebene.

Svet je plodovit. Daje obilo žita, lesa, lanu in konoplje. Mnogo rede tudi konj, goveje živine in ovac. Obilo dobička prinaša tudi ribarstvo, takisto lov. Vir dohodkov je tudi rudarstvo, nič manjše važnosti ni obrt

(usnjarstvo, vrvarstvo in tesanje ladij, izdelovanje platna, volnenine in bombaževine).

Rusija ima tudi mnogo morij, kamor se iztekajo šumeče, plovne reke. Severno Ledeno morje, Vzhodno morje, Črno morje in Kaspiško morje so ruska last. Vrhutega ima Rusija še mnogo jezer. Ural, Volga, Don, Dnjeper, Prut, Visla, Njemen, Neva in Dvina so najmogočnejše reke, ki namakajo plodno zemljo, prekrizano z mnogimi prekopi.

Rus ljubi svojo domovino iz vročega srca. Po telesu je čvrst, zdrav in utrjen. Rusi so pravoslavne vere, in njih car (cesar) je tudi vrhovni cerkveni poglavar.

Glavno in stolno mesto je Petrograd (St. Peterburg), ki ga je začel zidati car Peter Veliki. Danes šteje Petrograd nad milijon prebivalcev. Nekdanje stalno mesto je bila Moskva. Ponaša se z velikanskim gradom Krem-ljem, ki ima 32 cerkvá in mnogo znamenitosti.

* * *

Cesarstvo Japonsko meri 417.297 km² (približno dve tretjini naše monarhije) in ima nekaj na 47 milijonov prebivalcev, torej nekako toliko kakor naše cesarstvo. Japonsko morje loči Japonsko od vzhodnega azijskega obrežja. Cesarstvo Japonsko ustvarja petero otokov: Jezo, Nipon, Sikok, Kiusiu in Formoza. Tudi Kurile in Liukiu-otoke štejemo k Japonskemu.

Japonci se bavijo mnogo z izdelovanjem bombaževine in svilenine. Tudi izvrsten papir izdelujejo na Japonskem. Mnogo dobička jim donša rudarstvo, trgovina in tudi poljedelstvo.

Japonci so nadarjeno, a telesno slabotno ljudstvo. Polt jim je žolta, a oči poševne. Dovzetni pa so Japonci za evropsko omiko, ki se jako vnemajo zanjo ter se s tem docela razlikujejo od svojih bližnjih sosedov-Kitajcev.

Imenujejo se „otroke vzhajajočega solnca“.

* * *

Zemljevid v današnji številki nam kaže bojišče ruske-japonske vojske.

Sen.

*Prišla z mehкими objemi
h grmu je pomladna nož,
grm zasanjal je veselo,
da je zelen in cvetoč.*

*Prišel z mehкими rokami
jutra je vonjivi čar,
grm odel je z nežnim listjem
in nasul mu cvetja v dar.*

Modest.

Vstajenje.

Spisal Andrej Rapè.

April je priromal v deželo. Čujte, kako to ječi in piska, prav kakor bi si kdo poigral s harfo. Po zemlji se razlivajo čudnotožeči glasovi kot bi naznanjali po božjem svetu težko borbo, hudo bolest prirode, ki vstaja iz spanja.

Po osrčju zemeljskem poka, šumi, ječi . . .

Izpod njene skorje hoče z vso silo na luč vse, kar je bilo zaprto v zimsko temo.

Tam v gozdu raste pomladni vihar v čudnem hropenju in ječanju; pa mu zopet pojema moč, in čuje se tiho trepetanje, kakor bi poslušali ljubko šumljanje umirjenih morskih valov.

To je silno prebujenje prirode. To je boj z mrzlo zimo. —

Kako šumi v podzemeljskem kraljevstvu! . . . Vse hoče imeti ključ, da odpre zimska, ledena vrata.

Milijoni stvari so oživeli pod zemljo in se zazibali kakor morje, kadar se zbudi v njegovih valovih vihar. Vse hoče izpod zemeljske skorje, iz zimske teme na svetlo luč.

Prav kakor v bajki! . . .

Rahlo spet dihaajo pomladni, mlačni vetrovi in božajo glavice pestrobojnim cvetkam.

Po cvetju šumi nebroj čebel. Metulji letajo s cveta na cvet. Otroci tekajo po travnikih, vijoč vence. Zemlja diha svobodno. Povsod zelenje, cvetje, življenje!

„Ključ v roko, ljuba mati,“ šepče pod zemljo bela lilija.

„Ključ, ključ!“ ponavlja vse živo podzemeljsko kraljevstvo.

„Malo orjavel je še,“ stoče zemlja, gibajoč se v prerojenju. „Le tiho, otroci moji! Kmalu vas poboža kralja solnca razkošni žarek.“

Pomlad, pomlad! Vstajenje!

„Kaj pa delaš, roža, da se nič ne oglasiš? Ti zaspanka, ti zaspana,“ kliče lilija sestri roži.

„Seveda, v mehki posteljici se ti godi dobro! Navadila si svoje žive oči na to zimsko temo. Ali še veš, kako prijetno sva sanjali pred meseci, ko sva legali v postelj? Zbudi se, vstani! Pomlad bo skoro tu! Vstani, roža!“

In dvignila je roža glavo in sanjavo pogledala sestro lilijo: „Oh, kaj sem sanjala! Bila je le vse to krasna bajka! Poslušaj!“

Tam od toplega juga se je razvilo dvojno zlatih kril. Lahno sta se zibali po ozračju, in blagodejna sapa je takrat objemala našo dobro materzemljo. Na teh krilih je počivala deklica, krasna kakor angel božji. Z živimi očmi je gledala po svetu. Kamor je padel žar njenih oči, tam je vzdrtela zemlja, in iz nje je prodrlo tisočerno nežnih kali. Kamor je segel rahel dih njenih usten, tam je priklilo krasno cvetje na dan. O, da si vse to

videla! Razposajena ti je bila ta deklica in živa kakor tisti otroci, o katerih si mi pravila pred najinim zimskim spanjem. Kamor je priplavala, so zacvele najine sestre — cvetice. Njeno čelo je bilo veličastno ter okrašeno z zelenjem in cvetjem. Krog usten ji je igral sladak nasmeh, ki ga je trosila po zemlji, in bilo je vse polno smeha, radosti, veselja . . . V roki je držala zlato palico. Z njo je slikala na svet krasoto tako mojstrski, ah, tako otroškosladko krasoto. Vsaka njena poteza je bila premišljena. Nič ni bilo v njenih potezah vrtoglavosti, nič predrznosti.

In plavala je po svetu na zlatih krilih ter sanjavo gledala solnčecu v svetlo obličje. Tuintam se je nekoliko ustavila. Takrat pa je tako blagodejno, tako sladko zavonjalo, da je jemalo sapo. Bili so ti kraji, kjer se je deklica pomudila, krasni vrtovi, kakršnih ima pač samo ona. Potrkala je tu s svojo zlato palico, in prihitel je solnčni žarek po bliskovo, se zaril v zemljo in jo odprl s svojim zlatim ključem ter se hipoma okopal v pestrem cvetju, ki je vzniklo pod njegovim žarom. Vse stvari so klicale: Vstajenje, vstajenje!“ — Roža je umolknila.

„Ej, roža! Vse to sem že videla! Tudi ti si lansko leto že gledala to lepo deklico in sedaj si o nji tako živo sanjala. Pomlad je to, pomlad!“

* * *

Zaihtela je zemlja veselja. Zaškripal je v vratih zlat ključ, in mati zemlja je polna sladkega pričakovanja zrla proti nebu.

Vstajenje, vstajenje!

In iztegnila je zemlja svoje roke, da krepko pritisne na mrzle prsi svojo ljubljeno hčerko — pomlad. Po osrčju ji je vse zadrhtelo. Pričel se je boj.

V gost, neprodiren meglen plašč je bilo ogrnjeno ono jutro. Truma za trumo se je postavljala v bojni red. Na boj, na boj! Vstanimo! Podzemeljski grob se je izpremenil v življenje.

Jasen in topel solnčni žarek je šinil skozi mego med bojne vrste.

Vsa utrujena, bleda in izmučena je klečala zima pred svojim prestolom. Prava podoba smrti! . . .

„S prestola!“ je burno šumelo iz bojnih vrst.

Zima je sklonila glavo.

Žar na žar se je usipal skozi mego nanjo . . . Solnce je pričelo napad.

In vzdihovala je mrzla kraljica. Solze so se ji udirale po razoranem licu. Vedno več in več solz! . . .

Topleje in topleje ji stopa solnčni žar na tilnik.

„Kakor sladkor v vodi — se stopiš z vsem veličastvom,“ šumi jek po vstajajoči prirodi.

In padel je demant za demantom, kristal za kristalom z zimskega kraljevskega stola, z obleke umirjajoče — starke.

„Ne še, ne grem!“ ječi in tuli zima v burji, ki se tepe s toplimi vetrovi.

„Moraš!“ ji šumi v uho.

* * *

Z ognjenim mečem sili pomlad na zemljo, da preustroji puščavo v raj. Zemlja se zasolzi. Iz nje pa vre z vso silo življenje na dan.

„Pa pogini vse v mojih solzah!“ ječi in kašlja zima.

Pod vročimi solčnimi žarki se ji udero obile solze. Cele reke solzá! . . .

„Ne, ne pogini vse!“ ji odmeva iz kraljevstva cvetic. „Ravno v tvojih solzah se okopljemo in mlade, večno lepe, kakor nas je ustvaril naš Stvarnik, stopimo na tvoj dosedanji prestol.“

In drli so studenci, potoki in reke ter se razlili po polju, tratah in livadah.

Kakor Vile v jutranji rosi, tako so se kopale nežne kali v solzah zime ter pod toplimi solčnimi žarki silile na svet.

Vsa upehana in izmučena je ležala zima na tleh ter zrla žalostno na kraljevi stol, ki se je ovil v bujno zelenje, krasno cvetje.

„Ali si padla?“

Pogledala je zima proti nebu in uzrla ondi jato letečih lastovic. Vedno večji roji ptic, vedno večji! In še in še!

„Pred nami stopa jasna kraljica, odeta v zeleno haljo, pretkano z vonjivim cvetjem, a za njo stopamo me, hladeč ji s perutmi vroče čelo! Tu smo zopet na dragih domačih tleh,“ ji gostole ptice v zraku.

Iz svojega brloga pogleda medved, zadovoljno zarenči in se izlekne po tleh. In solnce se upira nanj . . . Pod zemeljsko odejo vse kipi . . . Še en silen vzdih! Še nekaj solz, in kraljica zima je mrtva, a na njen prestol stopá ponosna pomlad. Vstajenje, vstajenje!

Gospod pa gleda iz večnih nebes, in mi gledamo nanj in čutimo, kako vsegamogoča je Njegova sila.

Aleluja!

Zjutraj.

„Ajaj, ajaj! Petelini
še le prvi klic pojo,
v sanjah še se poigravaj,
ura ni še tvoja. — Spavaj!“

Ajaj! V zlatih svojih dvorih
malo še pomudi se;
ure kaže še kazalo
v sen jutranji. Čakaj malo!“

Djúbko sen je gledal v solnce
in ga božal: vse zaman!
Pa je zbegnil v tihe kože
v svitu zore vstajajoče.

Tuintam le še pokukal
v zibelke je malčkov tih
pa je legel mehko vanje;
predel, spletal malčkom sanje.

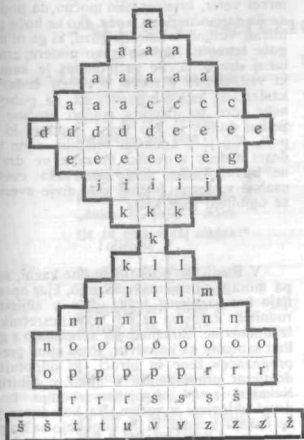
Andrej Rapč.

Besedna naloga.

Priobčil J. A. E.

Besede značijo:

- 1.) soglasnik;
- 2.) zver;
- 3.) začimbo;
- 4.) posodo;
- 5.) prodajalca dragocenosti;
- 6.) ime prsta;
- 7.) orožje;
- 8.) rastlino;
- 9.) soglasnik;
- 10.) posodo;
- 11.) del pluga;
- 12.) debelokožno žival;
- 13.) stavkov člen;
- 14.) otok v Sredozemskem morju;
- 15.) žito;
- 16.) ime in priimek slovenskega pesnika.

Besede po sredi od zgoraj dol povedo začetek znane rodoljubne pesmi.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Smrt v ameriški puščavi.

V Ameriki je velikanska puščava Nevada. Skozi to puščavo nameravajo zgraditi železnico. Zakaj doslej se je le malokomu posrečilo, da je prepotoval to brezkončno pustinjo, kjer se pesek globoko udara pod nogami. Ko so merili inženjerji progo, so našli sredi Nevade trideset moških trupel,

ki so jih jastrebi in volkovi objedli do kosti. Nesrečniki so bili železniški delavci in so hoteli priti skozi puščavo do kalifornske železnice, da dobe dela. Puščava je sicer brez vode, le v sredini žubori takozvani „Studenec mrtvega moža,“ katerega voda pa je slana. Ako se potnik napije te vode, zblazni. In tako se je zgodilo tudi z nesrečnimi delavci.

Šolstvo na Japonskem.

Tudi na Japonskem morajo otroci obiskovati šole, le da na to dolžnost ne pazijo posebno strogo. Od 6. do 10. leta hodijo v ljudske šole, potem pa morajo obiskovati še 4 leta višjo ljudsko šolo. Tu jih poučujejo tudi v prirodoslovju, v angleščini, poljedelstvu in trgovini. Vse take šole vzdržujejo občine. Razen tega pa je na Japonskem tudi mnogo zasebnih šol. Dekliških šol je jako malo. Srednje šole so gimnazije in tehnične šole. Od leta 1894. imajo Japonci v glavnem mestu Tokiu vseučilišče, kjer poučuje 150 učiteljev 1400 učencev. V Tokiu je vrhutega tudi zavod za slepe in gluhoneme otroke, trgovska, obrtna, gozdarska in glasbena šola ter velikanska knjižnica z 295.000 knjigami.

Japonsko časopisje.

Prvi japonski dnevnik — list, ki izhaja vsak dan — je izšel l. 1872. L. 1890. so imeli Japonci že 716 časopisov, ki so jih tiskali v 2.000.000 izvodih. Drugih tiskovin je izšlo na Japonskem v istem letu 7699. Od takrat do danes je japonska književnost še bolj napredovala. Od l. 1895. do l. 1899. je izšlo baje vsako leto povprečno 23.450 knjig in knjižic. Knjige so na Japonskem jako poceni, ker ne stanejo mnogo niti papir niti delavci.

Japonski cesar.

Japonski mikado — po naše cesar — se imenuje Hutsu Hito. Prestol je zasedel, ko je bil star 14 let. Danes šteje 52 let. Rasti je večje kakor so navadni Japonci. Koža je rumena, oči črne in žive. Takoj se vidi, da je mongolskega plemena. Lase ima dolge, goste in zmršene, kar ni običajno pri drugih Japoncih. Tudi brke in brado ima. Mikado govori edino svoj materni jezik, ker se drugega jezika ni mogel naučiti, dasi se je bavil s francoščino in angleščino. Pri javnih slovesnostih in vselej, kadar se pokaže ljudstvu, nosi nekako francosko vojaško obleko, doma med svojci

pa je vedno v narodni noši. Vse svoje domače življenje je uredil strogo po narodnih običajih. V sobah nima postelje, temveč spi kakor vsak Japonec na trdi žimnici, tudi koplje se v lesenem čeburu kakor Japonci sploh. Cesar ljubi posebno ježo in streljanje z lokom. Japonska cesarica se imenuje Haruko.

Sedem korejskih čudežev.

Vsak Korejec se ponaša s temi „čudeži“ v deželi: 1. Pri Kin Čantavu je mineralni vrelec, ki ozdravi vsako bolezen. 2. Na vsakem koncu polotoka je po en studenec, ki imata to lastnost, da eden usahne, ko se drugi napolni. V enem je voda nepavodno grenka, v drugem pa sladka. 3. Čudež je podzemna jama, iz katere piha ledeno-mrzle veter, in sicer tako močno, da podere na tla najmočnejšega moža, ako se hoče približati votlini. 4. Smrečji gozd, ki ga ni mogoče iztrebiti. Ako se drevo podere, zraste takoj drugo. 5. Še večji čudež je kamen, ki visi prosto v zraku. 6. Šesti čudež je kamen, ki leži od pamtikeva na pobočju neke gore ter razširja močno vročino. 7. Sedmi čudež je kip boga Buddhe, ki se poti. Kip je v krasnem templju, a na trideset metrov v okolici ne raste ne drevje ne trava. Vsako drevo in vsaka cvetka usahne v njegovi bližini, celo divje zverine se ogibljejo tega kraja.

V Sibirijo!

V Rusiji ne poznajo smrtnih kazni, zato pa morajo obsojenci v Sibirijo, kjer opravljajo kot kaznjenci težka dela v sibirskih rudnikih. Zalostna je pot takih nesrečnikov iz domovine. Stražniki jih spremljajo z golimi sabljami na kolodvor. Pred njimi gredo prognancev žene in otroci, ki odpotujejo dostikrat prostovoljno z njimi v Sibirijo. Nekateri izmed obsojencev hodijo bosi, drugi uklenjeni v verige. Na kolodvoru jih že čakajo vozovi, ki jih odpeljejo na dolgo, žalostno pot. Iz Sibirije jim navadno ni povratka v domovino. Trpljenja jih reši samo — smrt.

Rešitev računske naloge v tretji številki.

Knjižica je stala 48 h. Imeli so pa denarja: France 30 h, Tone 40 h in Janez 26 h, skupaj 96 h.

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, realce v Ljubljani; Zalika Strmšek, učenka na Medvedovem selu; Anica Maslo v Ricmanjih pri Trstu; Stefanija Leban, učenka »Solskega doma« v Gorici; Janko Glaser, učenec v Rušah (Staj.); Pavel Strmšek, dijak v Celju; Dorca Hajnrihar, učenka v Kranju; Anica Kosce, Mimi Gröbner, Micka Novak, Micka Ožbolt, Francka Zadnik, učenke v Planini; Minica Jeglič, Zorka Jeglič, Ana Haslinger, učenke, Stanislav Likar, učenec na Rakeku; Karel Gorečan, Anton Gorečan, Vladi Brezovnik, Janez Kresnik; Karel Zout, Jožef Ofentavšek, Pavel Kuzman, Marija Kos, Julija Pajman, Roza Lešnik, Neža Kuzman, Marija Ribizl, Pepca Poklšek, učenec III. razreda v Škofji Loki; Ana Novak, učenka v Kamniku; Zoran Jošt, dijak I. gimn. raz. v Celju; Marija Birdja, učenka V. razr. pri Sv. Križu na Murskem polju; Ivanka Kauddek in Angela Papež, učenki v St. Ilju; Slavica Guzelj, učenka v Novem mestu; Franci Suher, učenka VI. b. razr. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Edvin Suher, učenec IV. razr. na c. kr. vadnici v Ljubljani.